

OP RYHMÄN LUOTETTAVAN HALLINNON PERIAATTEET

Sisällys

1	Asiakirjan perustiedot.....	2
2	Taustaa	2
3	OP Ryhmän hallinnon järjestäminen	3
4	Liiketoiminnoista riippumattomien toimintojen organisointi.....	6
5	Hallinnon monimuotoisuuden varmistaminen	7
6	Luotettavuuden, sopivuuden ja ammattitaidon varmistaminen (Fit & Proper)	7
7	Eturistiriitojen hallinta	8
8	Palkitseminen.....	9
9	Rikkomuksista ilmoittaminen (ns. whistle blowing)	9
10	Tietojen julkistaminen	9

LIITEET Periaatteiden asemoituminen sääntely- ja ohjeistuskehikossa

OP Ryhmän hallintorakenne

Osuuspankkien hyvä hallinnointi -kuvaus

1 Asiakirjan perustiedot

Kohderyhmä	Kaikki OP Ryhmän yhteisöt
Tarkoitus	Periaatteissa linjataan OP Ryhmän yhteisöjen hallinnon järjestäminen hallinnon luotettavuuden näkökulmasta. Luotettavan hallinnon periaatteet velvoittavat kaikkia OP Ryhmän yhteisöjä, ellei asianomaisessa ohjeen kohdassa ole rajattu sen soveltamista joltain osin. Osuuspankkien osalta Luotettavan hallinnon periaatteita täydentää ohjeen liitteenä olevat Osuuspankkien hyvä hallinnointi -kuvaus.
Tausta	OP Ryhmän luotettavan hallinnon periaatteet ovat osa ryhmän luotettavan hallinnon viitekehystä. Ne linjaavat ryhmän yhteisöjen hallinnon järjestämisestä, eturistiriitojen hallintaa, liiketoiminnoista riippumattomien toimintojen organisoimista, tietojen julkistamista sekä rikkomusten ilmoittamiseen käytettävää riippumatonta ilmoituskanavaa koskevat yleiset periaatteet. Talletuspankkien yhteenliittymälaki edellyttää, että yhteenliittymän keskusyhteisö antaa jäsenpankeille luotettavaa hallintoa koskevan sitovan ohjeistuksen. Nämä periaatteet koskevat soveltuvin osin kaikkia OP Ryhmän yhteisöjä. Ryhmän yhteisöjen ulkomailta toimivat sivukonttorit ja tytäryhtiöt noudattavat näitä periaatteita ottaen lisäksi huomioon paikallisen lainsäädännön asettamat rajoitteet ja paikallisen sääntelyn mahdolliset ankarammat vaateet.
Päivitystiheys	Periaatteiden ajantasaisuus tarkistetaan vähintään vuosittain ja niitä päivitetään tarvittaessa.
Jatkotoimenpiteet	Periaatedokumentti viedään tiedoksi OP Ryhmän yhteisöjen hallintoneuvostoihin tai hallituksiin, jos yhteisössä ei ole hallintoneuvostoa. Ryhmän yhteisöt voivat tarvittaessa laatia omia, ryhmätason ohjeistusta tarkentavia ohjeitaan. Yhteisöt päivittävät tällöin omat ohjeensa säännöllisesti vastaamaan ryhmätason ohjeistusta.
Hyväksyjä ja pvm	OP Osuuskunnan hallintoneuvosto 1.2.2017
Vastuuorganisaatio	Keskusyhteisön riskienhallinta, Sisäisen valvonnan tuki
Yhteyshenkilö(t) ja puh. no	Eeva Lipasti 010 25 22244

2 Taustaa

OP Ryhmässä toimitaan ryhmän arvojen – ihmisläheisyys, vastuullisuus ja yhdessä menestyminen – sekä ryhmän hallintoneuvoston vahvistamien hyvän liiketavan periaatteiden mukaisesti.

Ryhmän arvoja ja hyvän liiketavan periaatteita toteutetaan osaltaan järjestämällä ryhmän ja sen jokaisen yhteisön hallinto luotettavasti. Luotettavan hallinnon järjestämisen perimmäisenä tavoitteena on edistää ryhmän omistaja-asiakkaiden etua ja varmistaa toiminnan vakaus ja jatkuvuus.

Luotettavaan hallintoon kuuluu, että ryhmässä kokonaisuutena ja sen yhteisöissä

- on dokumentoitu organisaatorakenne, jossa valta-, vastuu- ja raportointisuhteet ovat selkeät,
- hallintoelimet ovat monimuotoisia; niiden jäsenillä on monipuolisesti osaamista ja kokemusta, sukupuolten ja eri ikäryhmien edustus hallintoelimissä on riittävä ja alueellinen edustavuus toteutuu,
- hallintoelimet arvioivat säännöllisesti toimintaansa,
- ylimpään ja toimivaan johtoon kuuluvat henkilöt ovat luotettavia, tehtävään sopivia ja ammattitaitoisia,
- eturistiriitatilanteet hallitaan,
- riskienhallinta ml. compliance-toiminta ja sisäinen tarkastus on järjestetty liiketoimintoista riippumattomasti,
- palkitsemisen periaatteet tukevat tavoitteiden saavuttamista eivätkä houkuttele ottamaan linjattua riskinottoa suurempaa riskiä,
- toiminta on läpinäkyvää ja avointa ja toiminnan luotettavuuden näkökulmasta olennaiset tiedot julkistetaan,
- henkilöstöllä on mahdollisuus ilmoittaa havaitsemistaan rikkomuksista riippumatonta kanavaa käyttäen.

Nämä periaatteet linjaavat OP Ryhmän hallinnon järjestämisen keskeiset toimintatavat luotettavuuden näkökulmasta.

3 OP Ryhmän hallinnon järjestäminen

OP Ryhmän muodostavat ryhmään kuuluvat itsenäiset osuuspankit ja niiden omistama keskusyhteisö OP Osuuskunta tytär- ja lähiyhteisöineen. Jäsenluottolaitoksiin kuuluvien luotto- ja rahoituslaitosten lisäksi OP Ryhmään kuuluu myös muita yrityksiä. Näistä merkittävimpiä ovat ryhmään kuuluvat vakuutusyhtiöt, joiden kanssa yhteenliittymä muodostaa rahoitus- ja vakuutusryhmittymän. Lisäksi ryhmään kuuluu sairaalatoimintaa harjoittava Pohjola Terveys Oy.

OP Ryhmän rakenne

Keskusyhteisö antaa jäsenluottolaitoksille ja keskusyhteisökonserniin kuuluville yhteisöille ohjeet niiden maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden turvaamiseksi tarvittavista laadullisista vaatimuksista ja riskien hallinnasta, luotettavasta hallinnosta ja sisäisestä valvonnasta, sekä yhtenäisten tilinpäätösperiaatteiden noudattamisesta yhteenliittymän yhdistellyn tilinpäätöksen laatimisessa, ja valvoo ohjeiden noudattamista.

OP Ryhmän keskusyhteisökonsernissa johtokunta ja muissa ryhmän yhteisöissä hallitus huolehtii hallinnon ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä ja vastaa siitä, että yhteisölle on vahvistettu selkeä organisaatorakenne ja valta-, vastuu- ja raportointisuhteet on määritelty ja dokumentoitu. Hallituksen tulee myös säännöllisesti arvioida organisaation ja raportoinnin toimivuutta, ja sen tulee viipymättä toteuttaa toimenpiteet mahdollisten puutteiden korjaamiseksi.

Keskusyhteisökonsernissa johtokunta ja muissa ryhmän yhteisöissä hallitus varmistaa, että yhteisöllä on riittävät sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevat menettelytavat ja toimintaohjeet, vastaa riskienhallintajärjestelmien riittävydestä, vahvistaa liiketoiminnan tavoitteet ja riskinkantokykyä ja eri riskilajeja koskevat riskirajat sekä valvoo ja seuraa säännöllisesti pankin liiketoimintaa, riskinkantokykyä ja riskitilannetta.

OP Ryhmän keskusyhteisössä hallintoneuvosto valvoo johtokunnan ja toimitusjohtajan hoitamaa hallintoa ja sitä, että Ryhmän toimintaa ohjataan ja keskusyhteisökonsernia johdetaan asiantuntevasti ja huolellisesti keskusyhteisön ja OP Ryhmän edun mukaisesti. Myös osuuspankeissa hallintoneuvosto valvoo hallituksen ja toimitusjohtajan johtamaa pankin hallintoa.

Ryhmän yhteisöissä toimiva johto vastaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanosta sovittujen periaatteiden ja toimintaohjeiden mukaisesti ja raportoi hallitukselle säännöllisesti yhteisön liiketoiminnasta, riskinotto kyvystä ja riskiasemasta.

Ryhmän yhteisöjen hallitukset arvioivat säännöllisesti kokoonpanoaan ja työskentelyään. Osuuspankeissa toiminnan arviointi toteutetaan vuosittain hyödyntäen hallitustoiminnan kehittämiskyselyä.

Luotettavan hallinnon periaatteita täydentävät OP Osuuskunnan hallintoneuvoston vahvistamat Sisäisen valvonnan periaatteet, kuvaus riskinotosta ja riskitoleranssijärjestelmästä ja näiden periaatteiden liitteenä oleva Osuuspankin hyvä hallinnointi -kuvaus sekä johtokunnan vahvistamat Eturistiriitojen hallinta OP Ryhmässä ohje, Fit & proper -arviointi OP Ryhmässä -ohje sekä Ulkoistusten hallinta OP Ryhmässä -ohje.

Osuuspankit

Osuuspankkien hallintorakenne perustuu lainsäädäntöön ja osuuspankkien keskusyhteisön antamien mallisääntöjen pohjalta vahvistamiin sääntöihin sekä ohjesääntöön, joissa hallintoelinten tehtävät on määritelty yksityiskohtaisesti. Osuuspankilla ei ole ilman keskusyhteisön johtokunnan antamaa suostumusta oikeutta poiketa mallisäännöissä määritellystä hallintorakenteesta.

Osuuspankissa ylintä päätösvaltaa käyttää jäsenten valitsema edustajisto, tai jos osuuspankissa ei ole jäsenistä valittua edustajistoa, osuuskunnan kokous.

- Edustajiston tai osuuskunnan kokoukset järjestetään siten, että sen jäsenet voivat tehokkaasti käyttää siellä oikeuksiaan. Kokoukset järjestetään sellaisessa paikassa ja sellaisena ajankohtana, että mahdollisimman moni edustajiston jäsen/osuuspankin jäsen voi osallistua kokoukseen.

- Edustajiston jäsenille tai osuuskunnan kokouksen osanottajille annetaan tarvittaessa lain edellyttämän informaation lisäksi laajempaa tietoa kokouksessa käsiteltävistä asioista. Osuuskuntalain edellyttämät asiakirjat pidetään nähtävänä pankin internet-sivulla osoitteessa op.fi.
- Pankin toimitusjohtaja, hallintoneuvoston puheenjohtajat sekä riittävän määrän hallituksen jäseniä osallistuu edustajiston tai osuuskunnan kokoukseen, jotta kokouksen osanottajilla on mahdollisuus esittää heille kysymyksiä käsiteltävistä asioista. Tilintarkastajan tulee olla läsnä kokouksessa ainakin silloin, kun se on käsiteltävien asioiden vuoksi tarpeellista. Hallintoneuvoston jäseniksi ensimmäistä kertaa ehdolla olevien henkilöiden tarpeelliset henkilötiedot, kuten koulutus ja ammatti sekä keskeiset luottamustehtävät esitellään valinnasta päättävässä kokouksessa.

Edustajisto tai osuuskunnan kokous valitsee pankille hallintoneuvoston, jonka tehtävänä on valvoa pankin hallituksen ja toimitusjohtajan johtamaa pankin hallintoa. Hallintoneuvostoa valvontatehtävässä avustaa sen keskuudesta valittu tarkastusvaliokunta, jonka jäsenet ovat riippumattomia pankista.

Osuuspankin hallintoneuvosto valitsee pankille hallituksen ja toimitusjohtajan. Hallituksen nimityksen valmistelussa hallintoneuvostoa avustaa nimitysvaliokunta. Toimitusjohtajan valintaa varten perustetaan tilapäinen valmisteleva toimikunta, johon kuuluvat pankin hallituksen keskuudestaan valitsemien jäsenten lisäksi hallintoneuvoston puheenjohtajat. Enemmistön osuuspankin hallituksen jäsenistä tulee olla riippumattomia pankista.

Osuuspankin hallituksen tehtävänä on osuuspankin toiminnan johtaminen lainsäädännön, osuuspankin sääntöjen, osuuspankin ohjesäännön ja keskusyhteisön vahvistamien ohjeiden mukaisesti. Hallituksella on erityinen velvollisuus valvoa pankin etua ja edistää sen kehitystä.

Hallitus huolehtii mm.

- valvonnan ja valvontajärjestelmien riittävydestä ja luotettavuudesta toimitusjohtajan ja pankin muun toimivan johdon osalta
- luottolaitostoimintaa koskevan sääntelyn sekä OP Ryhmän yhteisten toimintaperiaatteiden sekä keskusyhteisön antamien ohjeiden noudattamisesta.

Osuuspankin hallitus pitää vähintään kerran vuodessa pankin riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan seurantakokouksen. Kokoukseen on kutsuttava hallituksen jäsenten lisäksi hallintoneuvoston puheenjohtajat, tilintarkastaja, hallintoneuvoston tarkastusvaliokunnan jäsenet ja pankille nimetty Tarkastuksen yhteyshenkilö. Kokouksessa varmistetaan mm. riippumattoman Tarkastuksen tuottaman raportoinnin pohjalta, että pankin hallintoneuvostolla ja hallituksella on mahdollisuus muodostaa kattava kokonaiskuva pankin riskeistä sekä riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan tilasta ja kehityksestä. Kokonaiskuva antaa pohjan hallituksen linjaaville päätöksille, jotka ohjaavat pankin liiketoimintaa sekä riskien- ja vakavaraisuuden hallintaa. Kokoukset tukevat myös hallintoneuvoston valvontavelvollisuuden toteuttamista. Hallintoneuvoston edustajat saavat kokouksessa selvityksen siitä, onko pankki toiminut sitä koskevan ohjeistuksen mukaisesti.

Osuuspankin toimitusjohtaja hoitaa pankin päivittäistä hallintoa lainsäädännön ja ohjeiden ja määräysten mukaisesti. Toimitusjohtaja vastaa siitä, että pankin toiminta on hallituksen vahvistaman strategian, toimintasuunnitelman ja ryhmän ohjeiden mukaisesti tehokasta ja kannattavaa, toimintaympäristön muutoksiin sopeutuvaa ja riskeiltään hallittua.

Toimitusjohtajalla on velvollisuus raportoida hallitukselle säännöllisesti pankin liiketoiminnasta, riskinotto-kyvystä ja riskiasemasta sekä antaa hallitukselle tiedoksi pankin toimintaa koskevat viranomaisten kannanotot, tarkastuskertomukset ja huomautukset sekä merkittävät vahinkotapahtumat, havaitut uudet riskit ja ohjeiden noudattamattomuutta koskevat havainnot.

Keskusyhteisö ja keskusyhteisökonsernin yhtiöt

OP Osuuskunta toimii OP Ryhmän keskusyhteisönä ja keskusyhteisökonsernin emoyhteisönä.

Ylintä päätösvaltaa keskusyhteisökonsernissa käyttää osuuskunnan kokous, joka valitsee keskusyhteisön hallintoneuvoston jäsenet.

Keskusyhteisön hallintoneuvoston tehtävänä on valvoa johtokunnan ja toimitusjohtajan hoitamaa keskusyhteisön hallintoa ja sitä, että OP Ryhmän, keskusyhteisön ja sen konsernin toimintaa hoidetaan asiantuntevasti ja huolellisesti osuuskuntalain sekä osuuskunnan ja OP Ryhmän edun mukaisesti.

Valvontatehtävässä hallintoneuvostoa avustavat tarkastusvaliokunta, riskienhallintavaliokunta ja palkitsemisvaliokunta, joiden työjärjestykset hallintoneuvosto vahvistaa. Valvonnan riippumattomuuden ja luotettavuuden varmistamiseksi hallintoneuvoston jäsenistä vähintään 2/3 on riippumattomia edustajia, jotka eivät osallistu jäsenpankkien päivittäiseen johtamiseen. Monipuolisen osaamisen varmistamiseksi hallintoneuvostoon valitaan myös ryhmän ulkopuolisia jäseniä. Tarkastusvaliokunnan ja riskienhallintavaliokunnan varsinaiset jäsenet nimetään vain riippumattomien ja ulkopuolisten hallintoneuvostojäsenten piiristä.

Keskusyhteisön ja sen konsernin operatiivisesta johtamisesta ja OP Ryhmän ohjauksesta vastaa keskusyhteisön johtokunta. Keskusyhteisön johtokunta nimeää tytäryhteisöjen hallitusten jäsenet.

Johtokunta voi perustaa valiokuntia valmistelemaan asioita sen päätettäväksi tai tekemään päätöksiä johtokunnan valiokuntien työjärjestyksissä delegoimista asioista.

Keskusyhteisön johtokunta vahvistaa keskusyhteisön johtamisjärjestelmää koskevan kuvauksen, jossa keskusyhteisön organisaatorakenne ja päätöksentekojärjestelmä on kuvattu yksityiskohtaisesti.

4 Liiketoiminnoista riippumattomien toimintojen organisointi

Riskienhallinta ml. compliance -toiminta ja sisäinen tarkastus tulee organisoida OP Ryhmän yhteisöissä liiketoiminoista riippumattomaksi noudattaen kolmen puolustuslinjan periaatetta. Ensimmäisen puolustuslinjan muodostaa liiketoiminnassa toteutettava operatiivinen riskienhallinta, toisen puolustuslinjan riippumaton riskienhallintatoiminto ja compliance –toiminto ja kolmannen puolustuslinjan ryhmän Tarkastus.

Osuuspankeissa riskienhallinta järjestetään johtokunnan tai sen valtuuttaman riskienhallintatoimikunnan vahvistaman Riskienhallinnan tehtävät ja organisointi -kuvauksen edellyttämällä tavalla. Aluepankeissa edellytetään olevan erillinen riippumaton riskienhallintatoiminto. Keskiuurissa ja pienissä osuuspankeissa, joissa oman liiketoiminnasta riippumattoman riskienhallintaorganisaation perustaminen ei ole mahdollista, tulee riskienhallintaan ja compliance -toimintaan liittyvien tehtävien toteuttaminen liiketoiminnasta riippumattomasti varmistaa keskusyhteisön tarjoaman riskienhallintatuen avulla.

Keskusyhteisön yhteisössä riippumattomalle riskienhallinnalle (II –puolustuslinja) ja compliance kuulumat tehtävät hoidetaan keskitetysti keskusyhteisön Riskienhallinta-organisaatiossa, joka toimii liiketoiminnoista riippumattomasti. Riskienhallintajohtajilla ja compliance-toiminnasta vastaavalla johtajalla ei ole tehtäviä, jotka vaarantaisivat heidän riippumattomuutensa suhteessa niihin liiketoimintoihin, joita he valvovat.

Keskusyhteisössä toimiva Tarkastus -toiminto hoitaa keskitetysti OP Ryhmän yhteisöjen sisäisen tarkastuksen tehtävät. Ryhmän tarkastusjohtaja raportoi sisäisen tarkastuksen havainnoista johtokunnalle ja hallintoneuvoston tarkastusvaliokunnalle.

Keskusyhteisön Riskienhallinta raportoi säännöllisesti hallintoneuvoston riskienhallintavaliokunnalle. Compliance raportoi tämän lisäksi säännöllisesti myös hallintoneuvoston tarkastusvaliokunnalle.

5 Hallinnon monimuotoisuuden varmistaminen

Hallintoelinten kokoonpanoa tulee suunnitella pitkäjänteisesti. Tehokas työskentely hallintoelimissä edellyttää, että hallintoelimissä on riittävästi monipuolista asiantuntemusta, osaamista ja kokemusta

Jo valmisteltaessa hallintoelinten jäsenten valintaa tulee huomiota kiinnittää henkilön hallintoelimen kokoonpanolle tuottamaan lisäarvoon mm. riittävän monimuotoisuuden ylläpitämisessä ja kehittämisessä. Monimuotoisuutta ylläpidetään ja kehitetään varmistamalla valittavien henkilöiden monipuolinen osaaminen ja kokemus, alueellinen edustavuus ja sukupuolten ja eri ikäryhmien riittävä edustus hallintoelimissä.

Tavoitteena on, että keskusyhteisön hallintoneuvostossa ja osuuspankkien hallintoneuvostossa ja hallituksissa molemmat sukupuolet ovat edustettuina suhteessa 60/40 %. Tavoitteeseen pyritään pitkäjänteisesti varmistamalla, että ehdolla olevista, osaamiseltaan ja kokemukseltaan tasavahvoista henkilöistä ehdolle hallintoelimen jäseneksi asetetaan se, joka edustaa hallintoelimessä vähemmistönä olevaa sukupuolta.

6 Luotettavuuden, sopivuuden ja ammattitaidon varmistaminen (Fit & Proper)

Kaikkien OP Ryhmässä toimivien henkilöiden tulee olla luotettavia, sopivia ja ammattitaitoisia, jotta asiakkaiden, omistajien, markkinoiden ja valvontaviranomaisten luottamus ryhmän toimintaan säilyy kaikissa olosuhteissa.

OP Ryhmässä johtamisesta sekä keskeisistä toiminnoista vastaavien henkilöiden luotettavuus, sopivuus ja ammattitaito varmistetaan aina valittaessa henkilö tehtävään ja sen jälkeen säännöllisesti vähintään joka toinen vuosi.

Osuuspankeissa arvioinnin piiriin kuuluvat:

- Hallitusten jäsenet ja varajäsenet
- Toimitusjohtajat ja heidän sijaisensa

Keskusyhteisössä arvioinnin piiriin kuuluvat:

- Keskusyhteisön hallintoneuvoston jäsenet
- Keskusyhteisön johtokunnan jäsenet
- Ryhmän tarkastusjohtaja
- Ryhmän Compliance-vastaava

Muista keskusyhteisön sekä sen konserni- ja lähiyhteisöjen arvioinnin piiriin kuuluvista henkilöistä päättää keskusyhteisön johtokunta.

Luotettavan hallinnon varmistamiseksi on johtamisesta ja keskeisistä toiminnoista vastaavien henkilöiden luotettavuuden, sopivuuden ja ammattitaidon vastattava vastuuseen ja tehtävään liittyviä vaateita jatkuvasti.

Henkilöt arvioidaan aina ennen kuin uusia henkilöitä valitaan Fit & Proper -arvioinnin piirissä oleviin tehtäviin, mutta koska valintapäätöksen perusteena olevan arvion taustatiedot voivat muuttua ajan myötä, päivitetään arviointia valinnan jälkeen säännöllisesti joka toinen vuosi sekä aina kun tietoon on tullut seikkoja, jotka saattavat vaarantaa henkilön luotettavuuden tai sopivuuden. Arviointiin liittyvien tietojen ajantasaisuutta varmistetaan hankkimalla henkilöistä myös arvioinnin edellyttämät tukitiedot säännöllisesti. Lisäksi ilmoitusvelvolliset velvoitetaan oma-aloitteisesti informoimaan ko. yhteisöä, mikäli heidän tiedoissaan tapahtuu olennainen, arvioinnin kannalta olennainen muutos.

Fit & Proper -arviointitoteutetaan

- aina ennen kuin uusi henkilö valitaan johtamisesta ja keskeisistä toiminnoista vastaavaksi henkilöksi.
- aina ennen henkilön nimittämistä uuteen, aikaisempaa merkittävämpään tehtävään tai henkilön vastualueen laajentuessa oleellisesti entisestä.
- aina kun henkilön luotettavuus, sopivuus tai ammattitaito kyseenalaistuu
- aina toimituslupahakemuksen yhteydessä.
- säännöllisesti joka toinen vuosi.

Fit & Proper arvioinnin yhteydessä arvioidaan aina myös hallinnon jäsenten riippumattomuus yhteisöstä. Riippumattomuuden arvioinnissa on kysymys tapauskohtaisesta kokonaisarviosta.

Keskusyhteisön johtokunta vahvistaa ryhmän ja sen yhteisöjen Fit & Proper -arviointiin liittyviin menettelytapoihin, raportointiin sekä tietojen säilyttämiseen liittyvän, näitä periaatteita tarkentavan ohjeen.

7

Eturistiriitojen hallinta

Ryhmän jokaisen yhteisön hallintoon, johtoon ja henkilöstöön kuuluvan tulee toimia yhteisön ja ryhmän eduksi ilman epäasiallisia sivuvaikutteita. Jokainen ryhmän yhteisön hallinnon, johdon ja henkilöstön edustaja on velvollinen omalta osaltaan varmistamaan eturistiriitatilanteiden välttämistä tai asianmukaista hallintaa.

Valittaessa OP Ryhmän yhteisöissä henkilöitä päättäviin asemiin varmistetaan aina ennen valintaa, että mahdolliset eturistiriitatilanteet tunnistetaan. Eturistiriitatilanteiden syntymistä päättävässä asemassa olevien tehtävien välillä pyritään välttämään. Jos eturistiriitatilanteen välttäminen ei ole mahdollista, henkilövalinnan yhteydessä suunnitellaan ja dokumentoidaan toimintamallit, joilla eturistiriitatilannetta hallitaan ja valvotaan. Eturistiriitatilanteena ei pidetä osuuspankkien edustajien osallistumista keskusyhteisökonsernin hallintoelimiin tai ohjausryhmiin. Eturistiriitatilanteen ei myöskään katsota syntyvän tilanteessa, jossa keskusyhteisökonsernin tytäryhtiön toimitusjohtajalla on myös ryhmäkohtaisia vastuita. Näissä tilanteissa noudatetaan tavanomaisia jääviyskäytäntöjä.

Keskusyhteisön johtokunta vahvistaa Eturistiriitojen hallintaa koskevan ohjeistuksen, jossa kuvataan tarkemmin eturistiriitojen hallintaan liittyvät menettelytavat.

8 Palkitseminen

OP Ryhmällä on vahvistetut henkilöstöä koskevat toimintaperiaatteet, jotka sisältävät henkilöstösuunnitelman sekä johtamista, esimiestyötä ja henkilöstön kehittämistä koskevat linjat ja palkitsemisperiaatteet. Palkitsemisperiaatteiden tulee tukea toiminnalle asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja OP Ryhmän arvojen mukaista toimintakulttuuria. Palkitsemisjärjestelmät rakennetaan siten, että ne eivät houkuttele ei-toivottuihin toimintatapoihin tai riskinottoa koskevia linjauksia suuremman riskin ottamiseen.

Liiketoiminnoista riippumattomaan riskienhallintaan, compliance-toimintoon, sisäiseen tarkastukseen tai ulkoiseen laskentaan osallistuvaa henkilöstöä ei palkita sen liiketoimintalueen taloudellisen tuloksen perusteella, jota he valvovat tai jonka tulosta he laskevat.

9 Rikkomuksista ilmoittaminen (ns. whistle blowing)

OP Ryhmässä ylläpidetään järjestelmää, jonka kautta ilmoitukset epäilyistä säännösten ja määräysten rikkomuksista on mahdollista tehdä nimettömänä OP Ryhmän tarkastusjohtajalle. Ilmoitus voi myös koskea OP Ryhmän arvojen vastaista toimintaa.

Ilmoituksen perusteella ryhdytään välittömästi toimiin asian selvittämiseksi. Tehdyt ilmoitukset käsitellään luottamuksellisina. Ilmoituksen tekijän ja ilmoituksen kohteena olevan henkilön henkilötiedot pidetään salassa ja ne säilytetään lainsäädännön edellyttämällä tavalla. Ilmoituksen tekijän ja ilmoituksen kohteena olevan henkilön henkilöllisyyttä sekä ilmoituksen sisältöä koskeviin tietoihin on rajattu tarkastusjohtajaan ja henkilöihin, joiden on tarkastusjohtajan arvion mukaan välttämätöntä selvittää asiaa.

10 Tietojen julkistaminen

OP Ryhmän ulkoisessa tiedottamisessa noudatetaan keskusyhteisön johtokunnan hyväksymää tiedostuspolitiikkaa, jonka mukaisesti tiedot keskusyhteisöstä ja sen konserniin kuuluvista yhtiöistä julkistetaan. Tiedostuspolitiikan mukaisesti internetsivuilla julkaistaan vuosittain OP Ryhmän selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä (Corporate Governance Statement).

Osuuspankeissa tietojen julkistamisessa noudatetaan näiden periaatteiden liitteessä olevaa Osuuspankkien hyvä hallinnointi -kuvauksen suosituksia, joiden mukaan osuuspankki julkaisee vuosittaisen hallinto- ja ohjausjärjestelmää koskevan selvityksen, johon sisältyy selostus osuuspankin hallinnon toiminnasta sekä hyvää hallintoa koskevien periaatteiden noudattamisesta.

Liite 1

OP Ryhmän luotettavan hallinnon periaatteiden aseoituminen sääntely- ja ohjeistuskehikkoon

Liite 2

OP Ryhmähallintorakenne

OSUUSPANKIN HYVÄ HALLINNOINTI -Kuvaus

Tausta

Osuuskuntana osuuspankin perustehtävä on tuottaa etuja ja palveluja omistaja-asiakkailleen. Keskeistä osuuspankin hyvässä hallinnoinnissa on omistaja-asiakkaiden etu osuuspankin toiminnan jatkuvuus ja vakaus turvaten

Osuuspankin jäsenen oikeudet

Osuuspankin toiminta perustuu jäsen ja ääni -periaatteelle. Jäsenet käyttävät äänioikeuttaan vaaleissa, joilla valitaan osuuspankille jäsenistöä monipuolisesti edustava edustajisto. Pankeissa, joissa edustajisto ei ole käytössä, osuuspankin jäsenillä on oikeus käyttää äänivaltaa osuuskunnan kokouksessa.

Osuuspankin jäsenet ovat osuuskuntalain mukaan yhdenvertaisia. Edustajisto, osuuskunnan kokous tai pankin hallintoelimet eivät saa tehdä päätöstä tai ryhtyä toimenpiteeseen, joka on omiaan tuottamaan jäsenelle tai muulle epäoikeutettua etua osuuspankin tai toisen jäsenen kustannuksella.

Jäseneksi voi liittyä osuuspankin sääntöjen mukaan luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö. Jäsenhakemuksen hyväksymisestä päätetään hallituksessa tai hallituksen hyväksymällä päätösmenettelyllä. Jäsenhakemusten hyväksymisperusteissa jäsenhakemuksen jättäneitä henkilöitä kohdellaan yhdenvertaisesti.

Osuuspankin jäsenellä on oikeus erota osuuspankin jäsenyydestä.

Jäsen voidaan myös erottaa, jos jäsen

- ei ole täyttänyt jäsenyydestä johtuvia velvollisuuksiaan osuuspankille;
- ei ole täyttänyt sitoumuksiaan osuuspankille;
- on aiheuttanut osuuspankille huomattavaa vahinkoa tai muutoin ilmeisesti toiminut sen etujen ja tarkoitusperien vastaisesti tai asetettu konkurssiin; tai
- ei ole käyttänyt hyväkseen osuuspankin palveluja erottamista lähinnä edeltävän vuoden aikana.

Jäsenellä on oikeus saattaa erottamista koskeva päätös edustajiston tai osuuskunnan kokouksen tutkittavaksi.

Edustajisto ja osuuskunnan kokous

Jäsenet omistavat osuuspankin. He käyttävät päätösvaltaansa jäsen ja ääni -periaatteella joko osallistumalla osuuskunnan kokouksiin tai valitsemalla edustajansa osuuspankin edustajistoon.

Edustajiston kokouksella on osuuspankeissa sama päätösvalta ja tehtävät kuin osuuskunnan kokouksella.

Vuosittain pidetään yksi varsinainen kokous, ja tarvittaessa voidaan järjestää myös ylimääräisiä kokouksia.

Osuuspankissa jäsenten päätösvaltaa käyttää jäsenten valitsema edustajisto tai, jos osuuspankissa ei ole jäsenistä valittua edustajistoa, osuuskunnan kokous.

Edustajistomalli on OP Ryhmän arvojen mukainen hallintomalli. Edustajisto edistää osuuspankin jäsenten jäsendemokratiaa ja aktivoi jäseniä. Osuuskunnan kokouksiin osallistuvien jäsenten lukumäärä vaihtelee. Edustajistopohjaisessa järjestelmässä jokaisella jäsenellä on äänioikeus vaaleissa, joissa osuuspankille valitaan jäsenkuntaa monipuolisesti edustava edustajisto.

Edustajistoa valittaessa käytetään postiäänestyksen ja sähköisen vaalipalvelun yhdistelmää, jolloin jäsenen on helpompi asuinpaikastaan riippumatta vaikuttaa oman osuuspankkinsa hallintoon. Osuuspankkien edustajistonvaalit pidetään lähtökohtaisesti koko OP Ryhmässä samana ajankohtana.

Osuuspankin sääntöjen mukaan vaalikelpoinen edustajiston vaaleihin on hyvämaineinen, osuuspankin palveluita käyttävä jäsen, joka ei saa olla pankin tai sen konserniin kuuluvan yhteisön palveluksessa. Vaalikelpoisia eivät ole osuuspankin hallituksen tai hallintoneuvoston jäsenet toimiaikanaan ja tehtävän päättymisestä lukien seuraavan viiden vuoden aikana. Sääntömääräys varmistaa, että edustajiston jäsen ei osallistu omaa vastuuvapauttaan tai muutoin oman toimintansa arviointia koskevan asian käsittelyyn ja päätöksentekoon.

Muulla OP Ryhmässä työsuhteessa olevan henkilön sopivuutta edustajiston jäseneksi tulee arvioida kyseisen henkilön työtehtävän ja aseman perusteella.

Edustajistoon suositellaan valittavaksi jäseniä pankin jäsenmäärän mukaan seuraavasti:

Osuuspankissa jäseniä	Edustajistossa jäseniä
25 000 tai enemmän	40-60
10 000-24 999	30-50
5 000-9 999	25-40
alle 5000	20-35

Edustajiston jäsenille ja osuuskunnan kokouksen osanottajille annetaan riittävästi tietoa käsiteltävistä asioista jo ennen edustajiston kokousta.

- Edustajiston jäsenille ja osuuskuntakokouksen osanottajille annetaan tarvittaessa lain edellyttämän informaation lisäksi laajempaa tietoa kokouksessa käsiteltävistä asioista. Etukäteistietojen avulla edustajiston jäsen voi valmistautua kokoukseen ja tehdä siellä kysymyksiä.
- Osuuskuntalain edellyttämät asiakirjat pidetään nähtävillä osuuspankin internet-sivuilla osoitteessa op.fi.

Edustajiston tai osuuskunnan kokoukset järjestetään siten, että edustajiston jäsenet voivat tehokkaasti käyttää omistajaoikeuksiaan.

- Edustajiston tai osuuskunnan kokoukset järjestetään siten, että sen jäsenet voivat tehokkaasti käyttää siellä oikeuksiaan. Kokoukset järjestetään sellaisessa paikassa ja sellaisena ajankohtana, että mahdollisimman moni edustajiston

Edustajiston ja osuuskunnan kokouksessa ovat läsnä pankin toimitusjohtaja, hallintoneuvoston ja hallituksen puheenjohtajat sekä riittävä määrä hallituksen jäseniä.

- Pankin toimitusjohtaja, hallintoneuvoston puheenjohtajat sekä riittävän määrän hallituksen jäseniä osallistuu edustajiston tai osuuskunnan kokoukseen, jotta kokouksen osanottajilla on mahdollisuus esittää heille kysymyksiä käsiteltävistä asioista. Tilintarkastajan tulee olla läsnä kokouksessa ainakin silloin, kun se on käsiteltävien asioiden vuoksi tarpeellista. Hallintoneuvoston jäseniksi ensimmäistä kertaa ehdolla olevien henkilöiden tarpeelliset henkilötiedot, kuten koulutus ja ammatti sekä keskeiset luottamustehtävät esitellään valinnasta päättävässä kokouksessa.
- Hallintoneuvoston jäseneksi ensimmäistä kertaa ehdolla olevan henkilön tarpeelliset henkilötiedot, kuten koulutus, ammatti ja keskeiset luottamustehtävät, tulisi esitellään valinnasta päättävässä kokouksessa.

Hallintoneuvosto

Osuuspankilla on hallintoneuvosto, jonka jäsenet valitaan edustajiston / osuuskunnan kokouksessa.

Hallintoneuvoston tehtävistä säädetään osuuskuntalaissa ja osuuspankin säännöissä.

Osuuskuntalain mukaan hallintoneuvosto valvoo hallituksen ja toimitusjohtajan hoitamaa osuuspankin hallintoa. Osuuspankin sääntöjen mukaan hallintoneuvosto antaa edustajistolle/osuuskunnan kokoukselle lausunnon tilinpäätöksestä.

Osuuspankilla on hallintoneuvosto, joka valvoo hallituksen ja toimitusjohtajan johtamaa pankin hallintoa.

Osuustoiminnalliseen toimintamalliin sopii hyvin, että osuuspankilla on hallintoneuvosto. Sitä puoltavat myös hallintoneuvoston valvonnallista roolia

laajemmat tehtävät. Hallintoneuvosto varmistaa, että omistajaohjaus toteutuu, ja toimii jäsenistön edustajana osuuspankin hallinnossa. Hallintoneuvosto korostaa myös osuuspankille tärkeää paikallisuutta. Hallintoneuvoston alueellinen rooli korostuu erityisesti alueeltaan laajoissa osuuspankeissa ja useiden fuusioiden kautta muodostuneissa osuuspankeissa.

Hallintoneuvostoon suositellaan valittavaksi jäseniä pankin jäsenmäärän mukaan seuraavasti:

Osuuspankissa jäseniä	Hallintoneuvostossa jäseniä
Yli 25 000	15-24
10 000-24 999	15-21
5 000-9 999	12-18
alle 5000	9-15

Osuuspankin sääntöjen mukaisesti hallintoneuvosto vahvistaa osuuspankin toimintaa koskevan ohjesäännön asioista, jotka ovat laajakantoisia ja periaatteellisesti tärkeitä sekä hallintoneuvoston, hallituksen ja toimitusjohtajan välisestä työnjaosta. Hallintoneuvosto voi tämän lisäksi antaa hallitukselle ohjeita muissakin asioissa, jotka ovat laajakantoisia ja periaatteellisesti tärkeitä.

Hallintoneuvoston keskeisinä tehtävinä ovat sääntöjen mukaan lisäksi seuraavat:

- valita hallituksen jäsenet ja toimitusjohtaja sekä vahvistaa hallituksen ja toimitusjohtajan välinen työnjako
- vahvistaa pankin sisäistä valvontaa sekä riskien- ja vakavaraisuuden hallintaa koskevat periaatteet keskusyhteisön ohjeiden mukaisesti
- antaa lausunto tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta
- määrätä edustajistopankissa edustajiston jäsenten lukumäärä
- nimetä tarkastusvaliokunta ja keskusvaalilautakunta.

Hallintoneuvoston roolia hallituksen jäsenten valinnassa perustuu osuus-kuntamuotoisen yrityksen omistajaohjauksen varmistamisella. Koska hallintoneuvosto valitsee hallituksen ja toimitusjohtaja on hallituksen jäsen, on perusteltua, että hallintoneuvosto valitsee myös toimitusjohtajan.

Hallintoneuvoston jäsenenä ei voi osuuspankin sääntöjen mukaan toimia osuuspankin hallituksen jäsen tai toimitusjohtaja toimiaikanaan tai tehtävän päättymisestä lukien seuraavan viiden vuoden aikana, eikä myöskään osuuspankin tai sen konserniin kuuluvan yhteisön palveluksessa oleva

henkilö. Hallintoneuvoston valvontatehtävästä sekä hallitus- ja toimitusjohtajavalinnoista päättävän elimen roolista johtuen, muualla OP Ryhmässä työsuhteessa olevan henkilön hallintoneuvoston jäsenyyttä on riippumattomuusnäkökulmasta arvioitava tapauskohtaisesti ottaen huomioon henkilön asema ja työtehtävät.

Hallintoneuvoston jäsen ei voi sääntöjen mukaan toimia ulkopuolisen, OP Ryhmän kanssa samalla toimialalla (kuten luottolaitokset, vakuutusyhtiöt, sijoituspalveluyritykset, maksulaitokset ja kiinteistönvälitysliikkeet) toimivan likeyrityksen hallinnossa, pois lukien OP Ryhmän strategiset yhteistyökumppanit. Hallintoon kuulumisella tarkoitetaan hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenyyksiä sekä toimitusjohtajan tehtäviä.

Hallintoneuvoston jäsenyyden suositeltava enimmäiskesto samassa tehtävässä on yhdeksän (9) vuotta. Eri tehtävinä pidetään hallintoneuvoston jäsenyyttä sekä hallintoneuvoston puheenjohtajuutta ja varapuheenjohtajuutta. Tehtävän enimmäiskesto koskevan suosituksen tarkoituksena on edistää hallintohenkilöiden tehtäväkiertoa ja sitä kautta kerryttää hallintohenkilöiden monipuolista osaamista eri tehtävissä. Mikäli tehtävän enimmäiskesto täyttyy hallintoneuvoston jäsenen toimikauden kestäessä, hän saa kuitenkin toimia tehtävässään jäljellä olevan toimikautensa loppuun.

(Suositus hallintoneuvoston jäsenen tehtävän enimmäiskeston osalta tulee tästä poiketen voimaan 1.3.2019).

Hallintoneuvoston tehtävät ja kokoonpano julkaistaan osana osuuspankin hallinnointi- ja ohjausjärjestelmää koskevaa selostusta. Hallintoneuvoston jäsenistä ilmoitetaan soveltuvin osin samat tiedot kuin mitä hallituksen jäsenistä.

Hallintoneuvoston valiokunnat

Hallintoneuvoston laajuuden vuoksi hallintoneuvoston valiokunnat ovat osuuspankeissa suositeltavia.

Erilliset valiokunnat mahdollistavat sen, että valiokunnan jäsenet voivat perehtyä valiokunnissa käsiteltäviin asioihin koko hallintoneuvostoa tehokkaammin. Pysyvien valiokuntien lisäksi voidaan tarvittaessa asettaa tilapäisiä valiokuntia määrätyn tehtävän hoitamiseksi (esim. toimitusjohtajan valinnan valmistelu).

Hallintoneuvoston on vahvistettava asettamiensa valiokuntien keskeiset tehtävät ja toimintaperiaatteet kirjallisessa työjärjestyksessä, jonka pääkohdat samoin kuin valiokuntien tilikauden aikana pitämien kokousten lukumäärä julkaistaan osuuspankin hallinnointi- ja ohjausjärjestelmää koskevassa selvityksessä.

Valiokunnilla ei ole itsenäistä päätösvaltaa, vaan ne raportoivat työstään hallintoneuvostolle.

Osuuspankillä voi olla jäsen-, alue- ja konttoritoimikuntia. Näillä toimielimillä ei ole juridista päätöksentekovaltaa, eivätkä hallitus tai pankin muut toimielimet voi delegoida niille tehtäviään. Toimikuntien kautta voidaan tuoda laa-

jemmin asiakkaiden näkökulmaa pankin toimintaan, esimerkiksi pankin palveluita kehitettäessä. Toimikunnat eivät käsittele pankki-, vakuutus- tai liikesalaisuuden alaista tietoa.

Osuuspankilla on nimitysvaliokunta, johon kuuluu jäseniä eri hallintoelimistä sekä jäsenkunnan edustajia.

Jäsenmäärältään pienemmällä toimikunnalla on paremmat mahdollisuudet perehtyä ehdokkaisiin ja hoitaa valintaprosessin valmistelu tehokkaasti.

Toimikuntaan kuuluu jäsenkunnan edustajia edustajistosta sekä hallintoelinten jäseniä hallintoneuvostosta ja hallituksesta. Jos osuuspankissa ei ole edustajistoa, toimikuntaan valitaan hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenten lisäksi osuuspankin jäsenten edustajia.

Osuuspankilla tulee olla nimitysvaliokunnan toiminnasta ja kokoonpanosta erillinen työjärjestys.

Hallinnon jäsenten valintaa valmisteltaessa tulee ottaa huomioon lainsäädännön, viranomaismääräysten ja näiden periaatteiden mukaiset vaatimukset.

Toimitusjohtajan valintaa varten tulee perustaa tilapäinen valmisteleva toimikunta, johon kuuluvat pankin hallituksen keskuudestaan valitsemien jäsenten lisäksi hallintoneuvoston puheenjohtajat.

Toimitusjohtaja ei ole toimitusjohtajan valintaa valmistelevan toimikunnan jäsen.

Osuuspankin hallintoneuvostolla on tarkastusvaliokunta. Tarkastusvaliokuntaan valitaan vähintään kaksi ja enintään neljä jäsentä. Tarkastusvaliokunnalla tulee olla tehtävänsä riittävä asiantuntemus. Tarkastusvaliokunnan jäsenten on oltava riippumattomia pankista.

Tarkastusvaliokunnalla on koko hallintoneuvostoa paremmat mahdollisuudet perehtyä osuuspankin riskien- ja vakavaraisuuden hallintaan, talouteen ja valvontaan sekä huolehtia yhteydenpidosta tilintarkastajien ja sisäisen tarkastuksen kanssa.

Osuuspankilla tulee olla hallintoneuvoston tarkastusvaliokunnan toiminnasta ja kokoonpanosta erillinen hallintoneuvoston vahvistama työjärjestys.

Hallitus

Osuuskuntalain mukaisen yleistuomivallan ja osuuspankin sääntöjen perusteella pankin hallinnon ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä huolehtii ja pankin toimintaa johtaa hallitus. Hallitus vastaa pankin strategisesta johtamisesta sekä ohjaa ja valvoo pankin toimivaa johtoa. Hallituksen toimivaltaan kuuluvat asiat, jotka eivät lain ja pankin sääntöjen mukaan kuulu toimitusjohtajalle, hallintoneuvostolle taikka edustajistolle tai osuuskunnan kokoukselle.

Hallitus hyväksyy pankin riskienhallintaa koskevat menettelytavat ja liiketoiminnan tavoitteet sekä huolehtii siitä, että niiden noudattamista valvotaan luotettavasti. Hallituksen on huolehdittava, että sisäiset valvontajärjestelmät ovat luotettavat.

Osuuspankilla on toimintaansa varten kirjallinen ohjesääntö, jonka keskeinen sisältö on julkaistava.

Osuuspankin ohjesääntö, jossa kirjallisesti määritellään hallituksen keskeiset tehtävät ja toimintaperiaatteet, edistää tehokasta hallitustyöskentelyä. Ohjesäännön keskeiset kohdat julkaistaan osuuspankin hallinnointi- ja ohjausjärjestelmää koskevassa selostuksessa.

Ohjesäännössä vahvistetaan myös pankin hallituksen ja toimitusjohtajan välinen työnjako.

Osuuspankki julkaisee tilikauden aikana pidettyjen hallituksen kokousten lukumäärä sekä sen, kuinka moneen kokoukseen kukin jäsen on osallistunut.

Tietojen avulla pankin jäsenet voivat arvioida hallitustyöskentelyn tehokkuutta.

Tilikauden aikana pidettyjen hallituksen kokousten lukumäärä ja jäsenten osallistuminen kokouksiin julkaistaan osuuspankin hallinnointi- ja ohjausjärjestelmää koskevassa selostuksessa.

Osuuspankin hallitus arvioi vuosittain toimintaansa ja työskentelytapojaan.

Lainsäädäntö edellyttää, että luottolaitoksen hallituksen kokoonpanoa ja työskentelyä on arvioitava säännöllisesti. Hallituksen tulee toteuttaa toimintansa arviointi vuosittain hyödyntäen hallitustoiminnan kehittämiskyselyä.

Hallitukseen valitaan vuosittain se määrä jäseniä, jota hallituksen tehtävien hoitaminen edellyttää (3-7).

Tehokas hallitustyöskentely edellyttää, että hallituksessa kokonaisuutena on riittävästi asiantuntemusta. Toisaalta liian suuri jäsenmäärä saattaa hankaloittaa hallitustyöskentelyä.

Hallintoneuvosto valvoo hallituksen ja sen jäsenten toimintaa säännöllisesti. Vuosittaisia valintoja tehtäessä on syytä turvata hallitustyöskentelyn vakaus ja jatkuvuus.

Hallituksen tehokkaan ja ammattitaitoisen työskentelyn turvaamiseksi hallituksen kokoonpanoa on suunniteltava pitkäjänteisesti. Suunnittelussa on erityisesti huomioitava, että hallituksessa on sen tehtävien kannalta riittävästi ja monipuolisesti osaamista ja kokemusta pankin liiketoiminnasta ja sen riskeistä.

Pankin on käytettävä riittävästi voimavaroja hallituksen jäsenten perehdyttämiseen ja koulutukseen.

Hallitusvalinnoissa on kiinnitettävä huomiota siihen, että hallitukseen saadaan aika ajoin uusia jäseniä. Toisaalta hallitustyöskentelyn jatkuvuuden

turvaaminen ja osaamispotentiaalin hyödyntäminen edellyttävät, että hallituksessa olisi edustettuna myös pidempiaikaisia hallintohenkilöitä.

Nimitysvaliokunta on keskeisessä roolissa arvioitaessa hallituksen kokoonpanoa.

Hallituksen jäseneksi ensimmäistä kertaa ehdolla olevan tulisi esittäytyä henkilökohtaisesti valinnasta päättävälle hallintoneuvoston kokoukselle. Valinnasta päättämistä varten tarpeelliset henkilötiedot, kuten koulutus, ammatti ja keskeiset luottamustehtävät, on suositeltavaa ilmoittaa jo hallintoneuvoston kokouskutsussa.

Koska hallintoneuvoston tehtävänä on valvoa hallitusta, hallintoneuvoston puheenjohtaja voi osallistua hallituksen kokouksiin niiden asioiden käsitteilyn aikana, jotka ovat pankin toiminnan kannalta tärkeitä tai laajakantoisia tai kohdistuvat pankin valvontaan. Hallintoneuvoston puheenjohtaja ei kuitenkaan voi osallistua hallituksen päätöksentekoon.

Hallituksen jäsenyyteen suostumuksensa antaneet ehdokkaat julkaistaan hallintoneuvoston kokouskutsussa, jos ehdotus on nimitysvaliokunnan tekemä. Kokouskutsun toimittamisen jälkeen asetetuista ehdokkaista hallintoneuvoston jäseniä informoidaan erikseen.

Tavoitteena on, että hallintoneuvoston jäsenet saavat tiedon ehdokkaista hyvissä ajoin ennen hallituksen valinnasta päättävää hallintoneuvoston kokousta. Kokouskutsuun tulee liittää esitys hallitukseen valittavista jäsenistä sekä edellä mainitut tiedot ehdokkaista.

Hallituksen jäseneksi valittavan tulee olla luotettava, hyvämaineinen, tehtävään sopiva sekä hänellä tulee olla riittävä asiantuntemus ja mahdollisuus käyttää riittävästi aikaa tehtävän hoitamiseen. Hallituksen jäseneksi valittavalle annetaan riittävät tiedot pankin toiminnasta.

Osuuspankin on huolehdittava siitä, että sen johtamisesta vastaavat henkilöt ovat luotettavia ja hyvämaineisia. Heillä on oltava tarpeellinen osaaminen ja kokemus pankin liiketoiminnasta, siihen liittyvistä riskeistä ja johtamisesta.

Toiminnan tehokkuuden kannalta on tärkeää, että hallitus koostuu asiantuntevista jäsenistä, joilla on monipuolinen ja toisiaan täydentävä kokemus. Hallituksen ammattitaitovaatimusta arvioidaan kollektiivisesti. Hallituksen jäseniä valittaessa on luotettavuuden, hyvämaineisuuden, sopivuuden ja asiantuntemuksen lisäksi kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, että molemmat sukupuolet ovat riittävästi edustettuina hallituksessa. Lainsäädäntö edellyttää, että osuuspankki määrittelee toimintaperiaatteet, joilla hallituksen monimuotoisuutta edistetään.

Uudet hallituksen jäsenet on perehdytettävä pankin toimintaan ja toimintaympäristöön hyödyntäen OP Ryhmän hallinnon osaamisen kehittämisen kokonaisuutta. Hallituksen jäsenille tulee antaa tehtävän hoitamisen kannalta tarpeelliset tiedot pankin toiminnasta.

Hallituksen jäsenet ovat esteettömiä. Jäsenten enemmistö on riippumattomia osuuspankista.

Hallituksen tehtävänä on ohjata ja valvoa pankin toimivaa johtoa. Tehtävän hoitaminen edellyttää, että enemmistö hallituksen jäsenistä on riippumattomia pankista.

Hallituksen jäsen ei ole riippumaton pankista, jos

- hänellä on työ- tai toimisuhte pankkiin tai hän on kolmen viimeisen vuoden aikana ennen hallituksen jäsenyyden alkamista ollut työ- tai toimisuhteessa pankkiin
- hän on tai on viimeisen viiden vuoden aikana ollut pankin tilintarkastaja, tilintarkastajan yhtiökumppani, taikka yhtiökumppani tai työntekijä viimeisen viiden vuoden aikana pankin tilintarkastajana toimineessa tilintarkastusyhteisössä
- hän saa pankilta tai sen toimivaan johtoon kuuluvilta henkilöiltä vähäistä suuremman korvauksen hallitustehtäviin liittymättömistä palveluista tai muusta neuvonnasta (esim. konsulttitehtävistä)
- hän kuuluu toimivaan johtoon toisessa yhtiössä, jolla on pankkiin sellainen asiakkuus-, toimittajuus- tai yhteistyösuhde, joka on merkittävä tuolle toiselle yhtiölle
- hänellä on pankkiin sellainen merkittävä henkilökohtainen asiakkuussuhde (esim. velkasuhde), joka saattaa vaarantaa hallituksen jäsenen riippumattomuuden
- hän kuuluu toimivaan johtoon sellaisessa yhtiössä, jonka hallituksen jäsen kuuluu toimivaan johtoon pankissa (ristikkäinen valvontasuhte).

Edellä mainittujen seikkojen lisäksi voidaan katsoa, ettei jäsen ole riippumaton pankista, jos tiedossa on jokin muu seikka, joka voi vaikuttaa hallituksen jäsenen itsenäisyyteen tehdä päätöksiä, kuten se, että hänen lähipiiriinsä kuuluva on jollakin edellä mainitulla tavalla riippuvainen pankista. Jäsen ei ole riippumaton myöskään silloin, kun hän on mukana pankin tulokseen sidotussa palkitsemisjärjestelmässä. Muualla OP Ryhmässä työsuhteessa olevan henkilön hallitusjäsenyyttä on riippumattomuusnäkökulmasta arvioitava ottaen huomioon henkilön asema ja työtehtävät.

Riippumattomuuden arvioinnissa on kysymys tapauskohtaisesta kokonaisarviosta. Arvioinnissa on otettava huomioon pitkäkestoiset yhtäjaksoiset hallitusjäsenyydet (yli 10 vuotta).

Osuuspankin sääntöjen mukaan muu pankin tai sen konsernin palveluksessa oleva henkilö kuin osuuspankin toimitusjohtaja ei saa toimia hallituksen jäsenenä. Toimitusjohtaja ei kuitenkaan saa toimia hallituksen jäsenenä viiden vuoden aikana tehtävänsä päättymisestä lukien.

Hallituksen jäsen ei voi sääntöjen mukaan toimia ulkopuolisen, OP Ryhmän kanssa samalla toimialalla (kuten luottolaitokset, vakuutusyhtiöt, sijoituspalveluyritykset, maksulaitokset ja kiinteistönvälitysliikkeet) toimivan liikeyrityksen hallinnossa, pois lukien OP Ryhmän strategiset yhteistyökumppanit. Hallintoon kuulumisella tarkoitetaan hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenyyksiä sekä toimitusjohtajan tehtäviä.

Hallitus arvioi jäsentensä riippumattomuuden ja julkaisee, ketkä heistä ovat riippumattomia. Hallituksen jäsenen on annettava hallitukselle riittävät tiedot pätevyytensä ja riippumattomuutensa arvioimiseksi sekä ilmoitettava tiedoissa tapahtuneista muutoksista.

Hallituksen on vuosittain arvioitava jäsentensä riippumattomuus. Jos enemmistö hallituksen jäsenistä ei ole riippumattomia, pankin tulee julkistaa, miksi sellaiseen kokoonpanoon on hallituksen osalta päädytty. Lisäksi pankin tulee julkistaa, ketkä hallituksen jäsenistä ovat riippumattomia.

Pankki julkaisee hallituksen jäsenistä seuraavat tiedot: nimi, syntymävuosi, koulutus, päätoimi, keskeinen työkokemus, hallituksen jäsenyyden alkamisaika ja keskeiset samanaikaiset ja päättyneet luottamustehtävät.

Tietojen perusteella voidaan arvioida hallituksen jäsenten pätevyyttä ja toimintaedellytyksiä.

Luottamustoimet, jotka ovat päättyneet viimeisen viiden vuoden aikana, mainitaan. Mikäli kyseessä on valtakunnantason merkittäviä luottamustehtäviä, voidaan mainita myös viisi vuotta aikaisemmin päättyneet tehtävät.

Toimitusjohtaja ja johtoryhmä

Osuuspankin toimitusjohtaja hoitaa pankin päivittäistä hallintoa hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti.

Toimitusjohtaja saa ryhtyä pankin toiminnan kannalta epätavallisiin ja laajakantoisiin toimiin vain hallituksen valtuuttamana. Toimitusjohtajan on huolehdittava siitä, että pankin kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty.

Toimitusjohtaja vastaa pankin operatiivisesta johtamisesta. Toimitusjohtajalla voi olla apunaan johtoryhmä, jolla ei ole virallista yhtiöoikeudellista asemaa eikä muodollista päätösvaltaa.

Mikäli toimitusjohtaja kuuluu pankin hallitukseen, hän ei toimi sen puheenjohtajana tai varapuheenjohtajana.

Toimitusjohtajan toimiminen myös hallituksen puheenjohtajana keskittäisi valtaa yhdelle henkilölle ja samalla se hämärtäisi eri toimijoiden tehtäviä ja vastuita.

Toimitusjohtajaa lukuun ottamatta muut pankin henkilökuntaan kuuluvat eivät voi olla pankin hallituksen jäseniä.

Toimitusjohtajan toimitusuhteen ehdot määritellään kirjallisessa johtajasopimuksessa, jonka hyväksyy hallitus.

Toimitusjohtajan asema pankissa edellyttää, että hänen toimitusuhteensa ehdot ovat hallituksen hyväksymät.

Osuuspankki julkistaa toimitusjohtajansa henkilötiedot.

Toimitusjohtajasta julkaistaan vastaavat tiedot kuin hallituksen jäsenistä.

Osuuspankki julkaisee johdon organisaation. Mikäli pankissa on johtoryhmä, pankki julkaisee sen kokoonpano ja tehtävät sekä jäsenten vastuualueet.

Johtoryhmän pääasiallinen tehtävä on avustaa pankin toimitusjohtajaa pankin johtamisessa.

Pankin on julkaistava johtoryhmän kokoonpano ja siinä yhteydessä selostettava johtoryhmän operatiivinen luonne erotukseksi osuuspankin juridisista toimielimistä.

Osuuspankki julkaisee johtoryhmän jäsenten henkilötiedot. Jos pankissa ei ole johtoryhmää, pankki määrittelee ne muuhun johtoon kuuluvat henkilöt, joista tiedot on julkaistava.

Johtoryhmän jäsenistä tai pankin muuhun johtoon kuuluvista henkilöistä julkaistaan vastaavat tiedot kuin hallituksen jäsenistä.

Palkitseminen

Palkitsemisjärjestelmän tavoitteena on vaikuttaa sen piiriin kuuluvien henkilöiden toimintaan niin, että yritys saavuttaa sille asetetut tavoitteet riskienhallinnasta tinkimättä. Osuuspankki noudattaa OP Ryhmän palkitsemiseen liittyviä suosituksia. Hyvään hallintooniin olennaisesti kuuluvien läpinäkyvyyden ja avoimuuden periaatteiden vuoksi on tärkeää, että omistajilla on mahdollisuus saada myös palkitsemiseen liittyviä tietoja.

Palkitsemisessa otetaan huomioon tehtävän vastuullisuus sekä sen vaatima asiantuntemus ja työmäärä.

Keskusyhteisön hallintoneuvosto hyväksyy ryhmän palkitsemisen periaatteet, päättää pitkän aikavälin palkitsemisjärjestelmästä sekä muista ryhmätasoisista palkitsemiseen liittyvistä periaatteellisista kysymyksistä.

Osuuspankki julkaisee hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenten palkkiot ja muut hallitus-, hallintoneuvosto- ja valiokuntatyöskentelystä saadut etuudet tilikaudelta.

Hallinto- ja ohjausjärjestelmää koskevassa selostuksessa julkaistaan palkkioperuste ja tilikauden aikana saatujen palkkioiden yhteismäärä.

Hallituksen ja hallintoneuvoston puheenjohtajien palkkioperuste on kuukausi- tai vuosikorvaus ja lisäksi kokouspalkkio ja muiden hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenten palkkioperuste on kokouspalkkio. Hallituksen jäsenille voidaan maksaa myös kuukausipalkkio.

Palkkion määrä ilmoitetaan toteamalla, että hallituksen ja hallintoneuvoston puheenjohtajien palkkio tilikaudelta oli yhteensä x euroa ja hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenten palkkio tilikaudelta oli yhteensä y euroa.

Osuuspankki julkaisee pankin toimitusjohtajalle ja muulle johdolle suunnatun palkitsemisjärjestelmän perusteet ja päätöksentekojärjestyksen sekä seuraavat toimitusjohtajan toimsuhteeseen kuuluvat seikat:

- palkat ja muut etuudet tilikaudelta,
- eläkeikä ja eläkkeen määräytymisperusteet, jos näistä on erikseen sovittu
- irtisanomisaikaa, irtisanomisajan palkkaa sekä muita mahdollisia irtisanomisen perusteella saatavia korvauksia koskevat tiedot.

Tiedot julkaistaan tilinpäätöksen liitetiedoissa.

Sisäinen valvonta, riskienhallinta ja sisäinen tarkastus

Sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja hallinnon luotettavuuden vaatimuksen tavoitteena on varmistaa, että osuuspankin toiminta on tehokasta ja tuloksellista, pankin riskit ovat suhteessa sen varoihin ja että informaatio on luotettavaa ja säännöksiä sekä sovittuja toimintaperiaatteita noudatetaan.

Osuuspankit järjestävät sisäisen valvonnan tehokkaasti

Osuuspankin hallintoneuvosto valvoo pankin ja sen konsernin toimintaa.

Hallitus vahvistaa sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevat sisäiset menettelytavat ja toimintaohjeet, vastaa riskienhallintajärjestelmien riittävydestä, vahvistaa liiketoiminnan tavoitteet ja riskinkantokykyä ja eri riskilajeja koskevat riskirajat sekä valvoo ja seuraa säännöllisesti pankin liiketoimintaa, riskinkantokykyä ja riskitilannetta.

Toimiva johto vastaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteutuksesta sovittujen periaatteiden ja toimintaohjeiden mukaisesti ja raportoi hallitukselle säännöllisesti pankin liiketoiminnasta, riskinkantokyvystä ja riskitilanteesta

Osuuspankki julkaisee periaatteet, joiden mukaan pankin riskienhallinta on järjestetty.

OP Ryhmän riskienhallinnan järjestämistä koskevat periaatteet julkaistaan vuosittain OP Ryhmän vuosikertomuksessa. Osuuspankkien riskienhallinta on järjestetty näiden periaatteiden mukaan. Ne tuodaan esille myös tilinpäätöksessä.

Lisäksi osuuspankilla tulee olla asianmukaiset toimintaperiaatteet ja menettelytavat, joilla pankkitoimintaa koskevien säännösten luotettava noudattaminen varmistetaan. Osuuspankin tulee vähintään vuosittain varmistua toi-

mintaperiaatteiden ajantasaisuudesta sekä siitä, että säännösten noudattamisen varmistaminen on tehokkaasti järjestetty ja että säännösten noudattamattomuudesta aiheutuvat riskit ovat hallinnassa.

Osuuspankki julkaisee, miten sisäinen tarkastus on pankissa järjestetty.

OP Ryhmän sisäisen tarkastuksen organisoinnista ja tarkastustyön keskeisistä periaatteista kerrotaan vuosittain OP Ryhmän vuosikertomuksessa.

Osuuspankki noudattaa OP Ryhmän sisäpiiriohjeistusta

Osuuspankin sisäpiiriohjeistuksen tulee vastata arvopaperimarkkinalain säännöksiä sekä valvontaviranomaisten ohjeita ja määräyksiä.

Ehdotus tilintarkastajaksi julkaistaan kutsussa edustajiston kokoukseen. Jos tilintarkastajaehdokka ei ole hallituksen tiedossa kokouskutsua toimitettaessa, ehdokkuus julkaistaan erikseen.

Tilintarkastajan valitseminen on edustajiston tärkeimpiä tehtäviä, minkä vuoksi tieto ehdokkaista on saatava hyvissä ajoin ennen kokousta. Tilintarkastajan valinnan valmistelu on tarkastusvaliokunnan tehtävänä. Valinnassa on otettava huomioon, että tilintarkastajan peräkkäisten toimikausien yhteenlaskettu kesto voi olla enintään seitsemän (7) vuotta. Tätä sääntöä sovelletaan ainoastaan päävastuulliseen tilintarkastajaan, ei tilintarkastusyhteisöön. Tilintarkastusyhteisön kilpailuttaminen säännöllisesti esimerkiksi 7 vuoden välein on suositeltavaa.

Osuuspankki julkaisee tilintarkastajan palkkiot tilikaudelta. Jos tilintarkastajalle on maksettu palkkiota tilintarkastukseen liittymättömistä palveluista, nämä palkkiot mainitaan erikseen.

Tilikauden aikana tilintarkastajalle maksettujen palkkioiden määrä julkaistaan tilinpäätöksen liitetiedoissa.

Osuuspankin hallinnointia ja taloudellista asemaa koskevien tietojen julkaiseminen

Luottolaitoslaki edellyttää, että luottolaitoksen on julkaistava internet-sivullaan selostus siitä, millä tavalla hallinnointiin liittyviä vaatimuksia noudatetaan. Osuuspankin taloutta ja hallinnointia koskevien tietojen julkaisemisella edistetään avoimuutta ja vahvistetaan luottamusta omistaja-asiakkaisiin nähden.

Osuuspankki julkaisee verkkosivuillaan vuosittaisen hallinnointi- ja ohjausjärjestelmää koskevan selvityksen, osuuspankin hyvän hallinnoinnin kuvauksen, osuuspankin säännöt sekä keskeiset taloudelliset tunnusluvut. Osuuskuntalainen edellyttämät jäsenten nähtävillä pidettävät asiakirjat asetetaan saataville osuuspankin verkkosivuille.

Osuuspankin hallinnointi- ja ohjausjärjestelmää koskevaan selvitykseen sisältyy selostus osuuspankin hallinnon toiminnasta sekä näiden periaattei-

den, lainsäädännön ja viranomaismääräysten asettamien vaatimusten noudattamisesta. Selvityksessä mainitaan myös osuuspankin avainhenkilöiden tarvittavat henkilötiedot.

Hallintoneuvoston tarkastusvaliokunta käsittelee hallinnointi- ja ohjausjärjestelmää koskevan selvityksen. Selvitys annetaan vuosittain kalenterivuodesta kerrallaan ja laaditaan käyttäen OP Ryhmän mallipohjaa.